

## POSTANOWIENIE

Dnia 14 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Pastuszko (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Maria Szczepanec

w sprawie ze skargi J. S.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki  
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.  
VI ACa 3866/23,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej  
i Spraw Publicznych w dniu 14 października 2025 r.:

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. VI ACa 3866/23 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje J. S. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumę pieniężną w wysokości 2000 (dwa tysiące) złotych za okres od 16 listopada 2020 r. do 4 sierpnia 2025 r.;**
- 3. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz J. S. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia jego doręczenia Skarbowi Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;**
- 4. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz J. S. kwotę 200 (dwieście) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi.**

Paweł Czubik     Grzegorz Pastuszko     Maria Szczepaniec

[D.Z.]

## UZASADNIENIE

Dnia 27 maja 2025 r. (data nadania przesyłki poleconej) pełnomocnik J. S. (dalej także: „skarżący”), za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wniósł do Sądu Najwyższego skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie VI ACa 3866/23, toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie. Pismem z 6 sierpnia 2025 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego) Sąd Apelacyjny w Warszawie przedstawił ww. skargę Sądowi Najwyższemu. W przedmiotowej skardze skarżący wniósł o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie VI ACa 3866/23, nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. wydanie Sądowi rozpoznającemu wskazaną sprawę zalecenia doręczenia stronie powodowej odpisu apelacji;
3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 2000 zł;
4. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie – na rzecz wnioskodawcy kosztów tego postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego.

W uzasadnieniu skargi skarżący przedstawił sekwencję zdarzeń od wniesienia pozwu do Sądu Okręgowego w Warszawie do czynności przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie. Wskazał przy tym, że od wyroku z 20 września 2023 r. Sądu Okręgowego w Warszawie pozwany wniósł apelację, która została zarejestrowana 24 listopada 2023 r., zaś akta sprawy zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 28 listopada 2023 r. Jak zauważył, „pomimo upływu ponad czterech lat od wpłynięcia pozwu, sprawa nie została dotychczas rozpatrzona prawomocnie. Ponadto, pomimo upływu roku od złożenia środka zaskarżenia przez stronę pozwaną, odpis apelacji nie został dotąd przesłany przez Sąd Apelacyjny w Warszawie stronie powodowej”.

Uzasadniając żądanie przyznania sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł podniósł, że przysługuje mu ona za czteroletni okres nierozpoznania sprawy prawomocnie. W ocenie skarżącego przewlekłość ta stanowi naruszenie prawa stron do szybkiego rozpoznania sprawy, co uzasadnia zarówno zastosowanie zalecenia doręczenia stronie powodowej odpisu apelacji przez Sąd Apelacyjny, jak i przyznanie stosownej sumy pieniężnej.

W piśmie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 2 września 2025 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego), stanowiącym odpowiedź na skargę, zgłoszono udział w sprawie oraz wniesiono o oddalenie skargi.

W uwagach wyjściowych wskazanego pisma przedstawiono przebieg postępowania. W tym zakresie zamieszczono następujący opis: „sprawa została zainicjowana przez skarżącego pozwem z 16 listopada 2020 r. skierowanym przeciwko pozwanemu o zapłatę kwoty 250 000 zł wraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie. Sąd Okręgowy w Warszawie 20 września 2023 r. wydał wyrok, który został zaskarżony apelacją przez stronę pozwaną. Akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 28 listopada 2023 r. Tego samego dnia przeprowadzono w Systemie Losowego Przydziału Spraw losowanie sędziego referenta. W dniu następnym zarejestrowano sprawę w repertorium ACa i zawiadomiono strony o składzie wyznaczonym do rozpoznania apelacji. W dniu 9 czerwca 2025 r. wydano zarządzenie, wzywające pełnomocnika pozwanego do uiszczenia opłaty od apelacji, podpisania apelacji i przedłożenia odpisu apelacji dla strony przeciwnej w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia apelacji. Wobec nieuzupełnienia przez stronę pozwaną braków formalnych i fiskalnych apelacji Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z 4 sierpnia 2025 r. odrzucił apelację. Zarządzeniem z tego samego dnia odpis tego postanowienia został doręczony pełnomocnikom stron. W dniu 27 sierpnia 2025 r. postanowienie zostało sprostowane”.

Mając na uwadze opisany przebieg postępowania podniesiono, że skarga nie zasługuje na uwzględnienie.

Dodatkowo podkreślono jeszcze, że czas trwania postępowania w sprawie nie może być przez skarżącego postrzegany jako zadowalający. Jak podano,

przed Sądem pierwszej instancji sprawa trwała 3 lata, a przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie od 28 listopada 2023 r.

Zaznaczono przy tym, że pojęcie przewlekłości postępowania nie jest zależne wyłącznie od długości toczącego się procesu i okresu oczekiwania na termin rozprawy. Jedynie nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego do wykonania określonych czynności sądowych, prac i procedur mogą być uznawane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki, a takie nie wystąpiły w niniejszej sprawie. Zauważono, że w sprawie należało podjąć czynności zmierzające do usunięcia braków formalnych i fiskalnych apelacji.

Zwrócono jeszcze uwagę, że ocena, czy zachodzi nieuzasadniona zwłoka w rozpoznaniu sprawy, nie może być oderwana od obowiązku sądu rozpoznawania wszystkich wniesionych spraw bez nieuzasadnionej zwłoki, przy zachowaniu zasady rozpoznawania spraw według kolejności ich wpływu oraz uwzględnieniu przepisów nakazujących rozpoznawanie niektórych rodzajów spraw w ustawowo określonych terminach, wskazanych w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (dalej: „Regulamin”). Nie jest zatem możliwe, aby sprawa, która nie ma charakteru pilnej – a takiego charakteru według wyrażonej tu oceny rozpoznawana sprawa nie ma – została rozpoznana przed sprawami, które wpłynęły wcześniej. Paragraf 79 ust. 1 powołanego Regulaminu, stanowi, że sprawy powinny być rozpoznawane według kolejności wpływu do danego referatu.

Wreszcie zauważono, że w czasie, w którym wniesiona została niniejsza sprawa do Sądu Okręgowego w Warszawie, a następnie Sądu Apelacyjnego w Warszawie wpłynęła ogromna liczba spraw, których źródłem są umowy kredytu waloryzowanego walutą obcą. Jak przy tym podkreślono, o ile fakt występujących w sądzie problemów kadrowych czy trudności lokalowych nie może być okolicznością usprawiedliwiającą przewlekłość postępowania, to w sytuacji nadmiernego napływu spraw w krótkim czasie, gdy zaległości te są tylko przejściowe i zostały podjęte rozsądne, szybkie i skuteczne środki zaradcze, państwo nie ponosi odpowiedzialności za naruszenie Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Dalej zauważono jeszcze, że w celu zapobieżenia przewlekłości postępowań zostały podjęte przez państwo działania organizacyjne i legislacyjne, podnosząc zarazem, że także kierownictwo Sądu Apelacyjnego podejmuje działania w celu przeciwdziałania przewlekłości poprzez liczne i skuteczniejsze wystąpienia do właściwych organów o wsparcie kadrowe i poprawę warunków lokalowych Sądu i o zmiany legislacyjne w zakresie procedury cywilnej. Zaznaczono też, że orzekaniem w sprawach konsumenckich kredytów waloryzowanych objęci zostali sędziowie pionu gospodarczego, a od 1 stycznia 2025 r. powstał nowy wydział, który przejął sprawy dotyczące kredytów waloryzowanych do waluty obcej.

Wreszcie na koniec oceniono, że brak jest podstaw do przyznania skarżącemu żądanej sumy pieniężnej. Wskazano przy tym, że w przypadku niepodzielenia zaprezentowanej argumentacji zakwestionowania wymaga wysokość żądanej kwoty, która – jak to ujęto w piśmie – nie została w żaden sposób uprawdopodobniona, ani tym bardziej udowodniona.

W piśmie z 19 września 2025 r., stanowiącym replikę skarżącego na odpowiedź na skargę, skarżący wskazał, że skarga zasługuje na uwzględnienie. Podniósł on, że czynności w przedmiotowej sprawie zostały podjęte dopiero po wpłynięciu skargi na przewlekłość z 19 maja 2025 r., przy czym następnie – jak wynika z Portalu Informacyjnego Sądów Powszechnych – pojawiła się czynności o treści „Sprawdzić akta” z 9 czerwca 2025 r. Skarżący zwrócił uwagę, iż dopiero po ponad półtorarocznym okresie od wpłynięcia akt do Sądu Apelacyjnego w Krakowie zostało wystosowane wezwanie do uzupełniani braków formalnych apelacji do pełnomocnika pozwanego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”) nie określa wprost granic temporalnych,

w ramach których powinno dojść do rozpoznania sprawy, a tym samym nie wskazuje bezpośrednio czasu, po upływie którego następuje przewlekłość postępowania. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych. W świetle art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość ocenie w szczególności podlega terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny należy: uwzględnić łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi; charakter sprawy; stopień faktycznej i prawnej zawłości sprawy; znaczenie rozstrzygnięcia dla skarżącego; zachowanie się stron, w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

W ustawie o skardze na przewlekłość nie sprecyzowano, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W judykaturze przyjmuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 19 października 2017 r., III SPP 42/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podkreślić ponadto należy, że prawo do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, stanowiąc element prawa do rzetelnego procesu, jest jednym z podstawowych praw człowieka określonym w Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz.U. 1993 nr 61, poz. 284 ze zm., dalej: „EKPCz”). Wymowny jest w tym względzie fakt, że przyjęcie ustawy o skardze na przewlekłość stanowiło efekt stosowania EKPCz i wielokrotnego stwierdzenia przez Europejski Trybunał Praw Człowieka

(dalej: „Trybunał”) naruszenia przez Polskę prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie.

Sąd Najwyższy ustalił, że w dniu rozpatrywania przezeń skargi postępowanie przed Sądem Apelacyjnym trwało od 28 listopada 2023 r. do 4 sierpnia 2025 r., kiedy to Sąd Apelacyjny wydał postanowienie o odrzuceniu apelacji pozwanego. Czas postępowania przed Sądem Apelacyjnym wyniósł ponad 22 miesiące, co znajduje potwierdzenie w aktach sprawy.

Jednocześnie Sąd Najwyższy przyjął, że uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej zawichości, a także zachowanie się stron, w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania, nie można uznać, by było konieczne aż tak długie procedowanie, w szczególności jeśli weźmie się pod uwagę charakteryzujący się brakiem podejmowania jakichkolwiek czynności okres od 8 grudnia 2023 r. do 9 czerwca 2025 r.

W związku z powyższym Sąd Najwyższy stwierdził przewlekłość postępowania.

Dla stwierdzenia przewlekłości postępowania irrelevantne pozostają argumenty Sądu Apelacyjnego związane z wpływem spraw kredytowych waloryzowanych lub denominowanych do waluty obcej do Sądu Okręgowego w Warszawie, a następnie z apelacjami stron do Sądu Apelacyjnego. Takie samo znaczenie w przedmiotowej sprawie należy przypisać wywodowi Sądu Apelacyjnego dotyczącemu podejmowanych działań – zarówno legislacyjnych, jak i organizacyjnych.

W nawiązaniu do powyższego Sąd Najwyższy zauważa, że zgodnie z przywołanym już art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość, dokonując oceny, czy naruszone zostało prawo strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, obok upływu czasu, uwzględnia się indywidualne okoliczności sprawy. Zatem nie ma tu miejsca na uwzględnienie kwestii organizacyjnych, które choć rzutują na dynamikę konkretnego postępowania, to jednak w świetle obowiązujących przepisów nie mogą być uznane za okoliczność usprawiedliwiającą przewlekłe procedowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 7 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; 16 kwietnia 2024 r., I NSP 62/24). Kwestia właściwej organizacji

sądownictwa, w tym zapewnienie optymalnej obsady kadrowej sądów, jest obowiązkiem państwa, na co wielokrotnie zwracał uwagę Trybunał i Sąd Najwyższy (zob. wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach: *Sutter v. Szwajcaria* z 22 lutego 1984 r., skarga nr 8209/78; *Wasilewski v. Polska* z 21 grudnia 2000 r., skarga nr 32734/96; postanowienia Sądu Najwyższego z: 8 marca 2005 r., III SPP 34/04; 26 kwietnia 2019 r., I NSP 18/19).

Fakt, że Prezes Sądu nie dysponuje instrumentami umożliwiającymi mu zapewnienie odpowiednich warunków dla sprawnego działania wydziałów w związku ze znacznym wpływem spraw kredytowych (nie jest to zjawisko nagłe, a wieloletnie), naturalnie przekłada się na brak winy po jego stronie z tytułu zaistniałej przewlekłości postępowania.

Powyższe nie zwalnia jednak państwa z odpowiedzialności z tego tytułu. Jak bowiem stwierdził Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z 30 października 2006 r., S 3/06: „prawo do rozstrzygnięcia sprawy przez sąd bez nieuzasadnionej zwłoki stanowi istotny element konstytucyjnego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji). Adresatem konstytucyjnego nakazu rozpatrzenia sprawy w rozsądnym czasie są przede wszystkim same sądy. Należy jednak uwzględnić całokształt sytuacji faktycznej i wskazać, że konieczną gwarancją materialną prawa do rozstrzygnięcia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki są odpowiednie warunki organizacyjne umożliwiające sądom »terminową« realizację ich zadań. Dotyczy to w szczególności obsady kadrowej, zarówno jeśli chodzi o liczbę sędziów, jak i personel pomocniczy. Powinność zapewnienia odpowiednich warunków spoczywa w pierwszej kolejności na ustawodawcy oraz na organach władzy wykonawczej, szczególnie na Ministrze Sprawiedliwości”.

Skarga na przewlekłość postępowania i związana z nią możliwość przyznania skarżącemu, na jego żądanie, od Skarbu Państwa sumy pieniężnej w wysokości 2000-20 000 zł, w znacznej mierze służy wymuszeniu na państwie takiej organizacji wymiaru sprawiedliwości, która umożliwi rozpoznanie sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13). Obok swoistej sankcji dla państwa za niewłaściwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości, suma pieniężna, o której jest mowa

w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość, pełni funkcję rekompensaty dla strony za doznaną szkodę niematerialną, będącą wynikiem przewlekłości. Nie jest to więc odszkodowanie za poniesione straty i utracone korzyści (art. 361 § 2 k.c.) lub zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę w rozumieniu art. 445 k.c. Ustawodawca wprowadza przy tym zasadę, że strona, której skargę uwzględniono, może w odrębnym postępowaniu dochodzić naprawienia szkody ze stwierdzonej przewlekłości (art. 15 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość). Konsekwentnie sumę, o której jest mowa w ustawie o skardze na przewlekłość, uznać należy za wstępną (tymczasową) rekompensatę z tytułu doznanej szkody niematerialnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18).

W przedmiotowej sprawie skarżący wniósł o przyznanie od Skarbu Państwa sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość wysokość sumy pieniężnej, o której mowa we wskazanym przepisie, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, przy jednoczesnym uwzględnieniu jej wartości minimalnej na poziomie 2000 zł.

Należy podkreślić, że od wydania zarządzenia z 28 listopada 2023 r. Sądu Apelacyjnego w Warszawie o wpisaniu sprawy w repertorium ACa pod sygn. 3866/23 do dnia rozpoznania sprawy przez Sąd Apelacyjny 4 sierpnia 2025 r. upłynęło ponad 20 miesięcy. Jednocześnie wypada zauważyć, że postępowanie sądowe zostało zainicjowane wniesieniem przez skarżącego do Sądu Okręgowego w Warszawie pozwu z 16 listopada 2020 r. Oznacza to, iż łączna długość postępowania sądowego wynosi ponad 4 lata.

Biorąc pod uwagę powyższe, a także sposób uzasadnienia skargi i jego żądania, Sąd Najwyższy uznaje, że odpowiednia jest kwota 2000 zł za okres od 19 listopada 2020 r. do 4 sierpnia 2025 r.

Wobec zakończenia postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie 4 sierpnia 2025 r. zbędne stało się orzekanie o wydaniu zalecenia sądowi.

Odnosząc się do wniosku skarżącego zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym według norm przepisanych, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 98 § 1, 1<sup>1</sup> i 3 w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy

o skardze na przewlekłość oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1964) orzekł jak w sentencji.

Na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania zwrócono skarżącemu opłatę od skargi w wysokości 200 zł.

Paweł Czubik     Grzegorz Pastuszko     Maria Szczepaniec

[D.Z.]

[a.ł.]